

# НАШ ГОЛОС

Місячник — Видав Асоціація Українців Америки

**OUR VOICE - Ukrainian Monthly**

P.O. Box 717, Townley Br.  
Union, NJ 07083

Річна передплата в ЗСА 7.00 дол., закордоном 8.00 дол. Поодинокє число 70 ц.

Yearly subscr. USA \$7, Foreign \$8 Postage paid at Post Office, Union, NJ

Рік XIX Ч.10 Жовтень 1987 USPS 043-070 No.10 Oct'r 1987 Vol. XIX

(ISSN 0744-737X)

Осип Труш

## ЧИ ТЕПЕР Є МОЖЛИВИЙ УКРАЇНСЬКО-ЖИДІВСЬКИЙ ДІЯЛОГ?

На цю пекучу проблематику взаємовідносин між українським і жидівським народами багато в нас говориться й дискутується під теперішню пору. І це очевидно абсорбує багато нашої енергії і уваги, але результати є дуже мінімальні, а для нас українців особливо дається відчутти постійне вороже і негативне наставлення жидівської діаспори, яке (наставлення) нівечить будь які шанси для зближення чи поширення діалогу. На нашу думку, беручи під увагу ряд фактів, треба ствердити, що атмосфера створена жидівською стороною, під кожним оглядом свідчить про те, що будь-який діалог чи зближення між обома народами тепер є неможливим. Очевидно, ситуація може змінитися, але на це тепер немає великих надій.

Візьмім під розвагу декілька подій, які є доказом цього, що жидаї взагалі у своїй відношенню не тільки до нас, народів Східної Європи і Балтику, але тимбільше до Америки і Заходу не зуміли побачити себе в більш об'єктивнім світлі — щоби поглянути правді у вічі і признати іншим народам, що і ті народи мають рацію, і що не все є в порядку з жидами, бо і вони (т.зн. жидаї) мають, так як і всі народи, свої позитиви і негативи.

diasporiana.org.ua

Слідкуючи за пресою і іншими засобами комунікації, яка є під сильним впливом жидів, ми бачимо постійне вибілювання і промовчування будь яких негативних подій, які заторкують жидів. Для ілюстрації і порівняння будемо брати декілька недавних подій, які свідчать про те, що жидівська сторона бачить себе постійно у найкращому світлі. Ось такий маркантний приклад інформації на телевізійному каналі ч. 7, дня 18-го серпня 1987 під час вечірньої новинкарської програми, де повідомлено, що зловлено, при вломі до крамниці членів "російської мафії". На запит, звернений до поліційного агента, що це означає, той дав пояснення, що це є група російських новоприбулих жидів, які вже виконали ряд таких вломів до крамниць з вартісним крамом. Агент пояснив це тим, що совети, звичайно пляново позбулися кримінального елементу, використовуючи висилку переслідуваних жидів поза свої кордони. Про це ані словом не згадала нью-йоркська преса, а це вже вдруге, бо була згадка приблизно рік тому про подібний інцидент. Але й тоді це збуто мовчанкою. Пишеться про всіх і про все, але не про себе. А такі кримінальні елементи існують у всіх народів.

Згадаймо тут про те, що на початку 1987

р. газета "Нью Йорк Пост" подала новинку про 75-літнього Дж. Танненбавма, що проживає на Брайтон Біч у Брукліні, стверджуючи, що вже 1979 року стали відомі факти, що він був нацистським "капо" у таборі в Герліц, де проявив особливу жорстокість до своїх співгромадян жидів. На цьому та справа застрягла у сліпім куті. І більше про це не говориться, але на кожному кроці слухаємо і читаємо про Дем'янюка, Лінаса, Ковальчука, Козія і ін., але не про Танненбавма. Ба, що більше, кожного дня читаємо хто є ті перші. Тут постійно до нудьги у звітах про Дем'янюка є все підкреслене, що він є українець. Це саме відноситься до інших, яких обвинувачують у співпраці з нацистами.

А коли будемо говорити про шпигуна Джонатана Поларда, якого засудили на до смертну в'язницю за його передання секретних матеріалів Ізраїлеві, то тут дуже помітним є те, що цілковито вибілюється Ізраїль, що, мовляв, ніхто з урядових чинників Ізраїлю про те не знав, а в дійсності ту аферу організував і фінансував ізраїльський уряд.

Коли останніми місяцями ми були свідками конгресового переслухання "ірангейту", то знова повторилася та сама історія вибілювання жидівської сторони тоді, коли є всі позначки, що в більшості та афера була інспірована Ізраїлем і що він на тій афері фінансово скористав. І знова про всіх і все, але тільки не про себе самого.

*Роман Барановський*

## АУА — ІНІЦІАТОР ДЕМОКРАТИЧНОГО ПРОЦЕСУ ГРОМАДСЬКОГО ЖИТТЯ

*(Слово голови АУА на 4-му З'їзді АУА)*

На пості голови Асоціації Українців Америки (АУА), якщо враховувати тут теж каденцію КГЕ\*, я був 21 років. Це був час неймовірних труднощів, які вимагали від нас усіх виснажливих зусиль, посвяти і витривалості не піддатися тискові, вдержатися за всяку ціну і навіть проти надії сподіватись. Це була добра школа, бо ми багато дечого навчилися і набули досвіду.

І вкінці треба згадати про зливу видань, які публікує жидівська діаспора в останніх кількох роках. Матеріяли, які там друкуються, є насичені патологічною ненавистю до всього українського, а рівночасно до всіх балтійських народів. Більшість тих матеріалів, це історичний фальш, який є взятий з советських джерел, а який немає будь якої історичної вартости чи об'єктивности.

При цій нагоді бажаємо згадати про одну подію, яка нас так би мовити примушує дещо призадуматися. Останніми днями преса повідомила, що група хасидських рабінів з Брукліна зорганізувалася у спеціальну комісію, вроді "ударників-моралістів". Мета її є відвідувати американські школи і викладати про справи моралі, справедливости і гуманності. Під тим ділом кожний з нас може підписатися, бо зміцнення тих принципів є на часі — ми бажаємо рабінам успіху. Але рівночасно ми хочемо побажати тим рабінам успіху в такій же вартісній праці між їхніми співвизнавцями.

На кінець хочемо ствердити, що можна б навести немало подібних фактів, які підтвердили б відповідь на питання, яке ми поставили в заголовку нашої статті: "Чи тепер є можливий українсько-жидівський діалог?" На нашу думку він є неможливим, доки не знайде зміна в настанові жидівської діаспори.

АУА хоч і мала в минулому успіхи, зате далеко більше турбот і кризових ситуацій, які спинювали ріст організації. Тож з перспективи часу дозвольте поділитися сьогодні деякими спостереженнями про стан організації, її проблеми і перспективи.

Живемо у доволі дивних часах і події на світовій арені мають величезний вплив теж і

на наше громадсько-політичне життя.

Явища, які останнім часом заіснували в світі, зокрема в Советському Союзі із зменшенням ізоляції від нашої Батьківщини, що було для української еміграції великою подією, створили зовсім нову ситуацію і в Україні і в діяспорі. Проголошення т.зв. "гласності", або "перестройки", як її там тепер називають, стало предметом широкого зацікавлення на світовому ринку і оживленою темою в міжнародній пресі. Її по різному інтерпретують. Одні вважають це ехопальною подією від часу НЕП-у, інші звичайною рекламою, або блефом. Деякі країни на Заході заявили, що не мають ілюзій щодо гласності.

В Заяві учасників Українського Правозахисного Руху сказано: "У ССРСР відбуваються зміни, спрямовані на те, щоби вивести державу із стану загнивання і зростаючої кризи — політичної, економічної і духовної".

"Однак ці зміни у внутрішній і зовнішній політиці нинішнього керівництва викликають поважні і серйозні застереження і можуть загальмувати перебудову а то й призвести до зовсім протилежних наслідків", сказано в Заяві.

І хоч в Советському Союзі багато говориться про "гласність", а дехто на Заході навіть виявляє захоплення і пов'язує з нею надії на краще, на ділі, вона дуже обмежена і досі майже нічого не змінилося в Советському Союзі. Ці обмеження бачимо в першій мірі в стосунку національних питань. Російщення України далі провадиться повною парою, переслідування правозахисників і вірних продовжується, зумисне нищаться історичні місця України, українську мову зведено до вжитку в колгоспах, фальшується нашу історію, навіть епохальну дату 1000-ліття Християнства в Україні, яку відзначимо в 1988 році, Москва присвоює собі, як свою історію, коли тієї держави ще довго не було.

А все ж таки злидні, а останньо ще й жахлива катастрофа в Чорнобилі минулого року, довели до крайности і розпуки наших людей і вони, відкликаючись до тієї "гласності" відважно заговорили про безправ'я і домагаються своїх людських прав. Про це свідчать Заяви

учасників 3їзду Спілки Українських Письменників, які доволі одверто заговорили в обороні української мови, нищення наших культурних надбань тощо. Останньо появилася в пресі важлива Заява українських католиків в Україні, звернена до Папи і до генсека Горбачева, у якій єпископи, священники, монахи і монахині та вірні Католицької Церкви в Україні, у зв'язку із перебудовою в ССРСР а також 1000-ліття Християнства в Україні, заявляють, що годі далі перебувати у підпіллі і просять сприяти правній легалізації Української Католицької Церкви в ССРСР.

Треба дійсно подивляти відвагу тих людей, які не звертаючи уваги на небезпеку не завагалися одверто поставити ті вимоги. Коли мати на увазі критичну міжнародно ситуацію, де щораз гостріше зарисовуються конфлікти поміж советським бльоком і західним демократичним світом, то такі заяви мають свою вимову.

Щораз частіше матеріяли, що надходять з України стали здобутком світової преси, новий етап української справи отримав світовий розголос.

Так в Україні, а як у нашій діяспорі? Українська політична еміграція перебуває все ще в полоні давних навичок, діє старими практикованими методами з-перед 60 років. Наші політичні лідери вперто тримаються своїх старих настанов. Відоме політичне середовище продовжує свою деструктивну роботу, змагаючи до опанування українських уста-

**ПЕТРО ГРИГОРЕНКО**

**СПОГАДИ**

Ціна книжки (751 стор.

в твердій оправі) —

30 00 американських  
доларів і з пересилкою.

Замовлення сплати  
на адресу

UKRAINIAN NEWS  
19411 W Warren Ave  
Detroit, MI 48228

нов з великою шкодою для української справи в ЗСА і в світі.

Треба було аж XIII Конгресу УККА і наглядних доказів безправ'я, грубого порушення статутів і процедуральних постанов, фабрикованих делегатів, щоби цілий ряд крайових організацій і громадян дійшли до того висновку, до якого АУА і її члени дійшли вже на довго перед тим, ще на 9-му Конгресі УККА в 1968 році, створивши КГБ а згодом АУА. На жаль, у тому часі АУА ще не мала притягуючої сили, а наша громада ще не була готова піти на більш драстичні потягнення і заманіфестувати, що нам не по дорозі із тоталітарними звичками і антидемократичною системою у вільній країні, у якій ми поселилися.

Щойно тоді на знак протесту 22 крайові організації, в тому і АУА, яких число згодом збільшилося до 28, рішили покинути залю нарад і сторили після того Комітет за Правопорядок в УККА, з метою направити ситуацію. Як знаємо, всі намагання полагодити конфлікт, через неуступчивість речників УККА, точніше ВФ, який опанував цю громадську установу і зробив її своєю прибудівкою були невдячні. Логічним порядком Комітет за Правопорядок в УККА переформувався в 1983 році в Українську Американську Координаційну Раду, яку 4-ий СКВУ того ж самого року затвердив як рівнорядку і рівноправну централю в ЗСА поруч УККА. Таким чином створилися стабілізаційні фактори в українському громадсько-політичному житті в ЗСА.

Дальші намагання різних середовищ довести до порозуміння, останньо Конференції Українських Академічних і Професійних Товариств під проводом Владики Василя Лостена, які пропонували скликання Надзвичайного Конгресу Українців в ЗСА для створення одної, об'єднаної централі з новим статутом, речники УККА відкинули і ці пропозиції.

Брак доброї волі із сторони Екзекутиви УККА, яка діє під наказом своєї верхівки в Мюнхені, не йти на жодні компроміси, вказує на те, що вона не змінить своєї політики. Тому можна сказати, що всі дотеперішні спроби наладнати конфлікт і розмови на ту тему, що велися довший час, були марнуванням часу.

Такий стан дуже послаблює українську справу в ЗСА і тому не диво, що ми не могли зробити нічого, щоб урятувати свого часу нашого моряка М. Медведя, який шукаючи свободи, втік із советського корабля, а його американські власті насильно видали в руки са-трапів. А чи не є доказом нашої неспроможности те, що різні жидівські середовища у співпраці з ОСІ (Офіс оф Спешел Інвестигейшен) і КГБ, яке постачає їм фальшиві матеріяли і документи, обвинувачують наших людей у різних воєнних злочинах під час 2-ої світової війни і у висліді маємо справу І. Дем'янюка, Ковальчука та інших, а ми змушені тільки відбиватися пасивно від тих нападок. Не маючи сильних зв'язків з державними і урядовими чинниками, не маючи лаббі у Вашингтоні, я могло б зробити дуже багато корисного для нашої справи і запобігти різним наклепам, ми не спроможні заатакувати і потягнути до судової відповідальности тих, що осквернюють наше добре ім'я.

Така невідраднa ситуація вимагає поважної і серйозної застанови і ці завдання як грізне мemento перед нами. АУА, яка включилася до УАКРади, як її конструктивний чинник, повинна продовжувати свою діяльність, а своїм офіціозом "Наш Голос" допомагати УАКРаді у виконванні її нелегких обов'язків.

Закиди під адресою АУА, згодом Комітету за Правопорядок в УККА, а тепер ще й УАКРади, що це мовляв, розбивання національної єдности, що в демократичних системах меншість підпорядковується більшості, звучить лицемірно. Ми на численних прикладах бачимо на практиці як розуміє національну єдність ВФ у випадках, коли його прихильники не можуть опанувати якоїсь організації чи установи. Тоді ВФ застосовує т.зв. "блискуче відокремлення", а то й всіляко намагається шкодити діяльності другої установи, якої їм не вдалося опанувати.

Ми все ще чуємо закиди під адресою Екзекутиви УАКРади, що вона забагато часу витратила на безплідні розмови з речниками УККА. Ці закиди може подекуди й правильні, але не забуваймо, що це було конечне зло, до якого Екзекутива УАКРади, хотіла вона того

чи ні, була змушена обставинами. Відмовитися від тих розмов, означало б стягнути на себе ворожість публічної opinii і закид, що УАКРада не хоче єдності. На це Екзекутива УАКР ніяк не могла собі дозволити і тому розмови продовжувалися, з тією однак різницею, що УАКРада дійсно щиро бажала створення одної спільної централі, а УККА тимчасом грав на часі і баламутив громаду.

Здається, що вже можна тепер заризикувати ствердження, що більшість громадянства вже дійшла до того висновку, що до створення одної спільної централі українців в ЗСА ВФ не допустить своїми відомими методами. Тому для української громади не залишається нічого іншого, як йти власними шляхами.

АУА ставила собі завданням найти правильний шлях і дати відповіді на ряд пекучих питань нашого многогранного громадського життя. І це ми до деякої міри сповнили, бо дали поштовх до роздумів у висліді чого створилася УАКРада, яка й виросла на почві АУА. Тому незаперечним залишається факт, що АУА започаткувала демократичний процес нашого громадського життя в ЗСА і про це нам не слід забувати.

*Роман Борковський*

## МИНУЛЕ І СУЧАСНЕ "НАШОГО ГОЛОСУ"

### Минуле

Найбільшим успіхом Асоціації Українців Америки (АУА) є на мою думку, безперерійне видавання протягом 15-ть років місячника "Наш голос". Видавати місячник протягом такого довгого часу без підтримки з боку якої-небудь фінансової чи просто сильної громадської установи це неабиякий осяг. АУА ніколи не розвинулася в сильну громадську організацію і не могла причинитися до фінансової стабілізації свого місячника. Тому від самого початку "Наш Голос" мусів стояти на власних ногах, тобто полягати виключно на передплаті та внесках на пресовий фонд. В нашій еміграційній діяльності це осяг без прецен-

Отож, конкретизуючи вище сказане, АУА буде далі діяти згідно із своїм статутом, а одним із її завдань є допомога УАКРаді у її змаганнях до поправи громадського життя на засадах правопорядку і демократичних принципів, за що АУА змагалася довгими роками, у противагу конспіративним методам праці, що їх все ще дотримується ВФ з великою шкодою для нашої справи.

Українська політична еміграція, як допоміжний чинник може багато зробити і поможти українській справі під умовою, що буде працювати в єдності, бо тільки це є передмовою будь-якої помочі Україні і українському народові у їх боротьбі за людські права. Тільки спільним зусиллям ми могли б добитися певних успіхів. Тому об'єднано прямуймо до збереження нашої національної ідентичності, здобуваймо якнайбільше прихильників для нашої справи шляхом зв'язків, публікацій і ширенням правди про Україну і її визвольну боротьбу і таким чином виправдаймо наше тут існування із найліпшою вірою допомоги нашій поневоленій Україні.

\*Комітету Громадської Єдності.

су, навіть якщо вчислити правильні критичні завваги наших прихильників відносно змісту і форми місячника. За ті речі відповідали члени редакційної колегії і адміністратор. Всі вони дуже докладно здавали собі справу з недомогань та слабих сторін місячника, але з об'єктивних причин не могли їх усунути.

Основний тягар редагування і видавання



CANADIAN IMPORTERS LTD.

**UKRAINIAN BOOK STORE**

P.O. Box 1640 10215 - 97 Street

Edmonton, Alberta, Canada T5J 2N9

"Нашого Голосу" несли головний редактор і адміністратор. Покійний Дмитро Кузик поєднував в своїх руках обі ці функції аж до своєї смерті. Коли ж гол. редактором став Євген Перейма функцію адміністратора перебрав Осип Труш. Гол. редактор витискає п'ятно своєї особовости передовсім на зміст й організацію журналу. Заки перейдемо до тої справи я хотівби зупинитися над питанням чи була якась одна спільна лінія місячника незалежно від зміни на становищі гол. редактора і взагалі, який був характер "Нашого Голосу" протягом тих довгих літ і яке було його громадське значення і роля.

Незмінною ціллю і узасадненням існування "Нашого Голосу" — це служіння українській громаді. Якими методами і засобами він це добровільно прийняте на себе зобов'язання виконував? Насамперед подаванням інформації про різні прояви нашого громадського життя; в першу чергу ті інформації, які з різних причин не появлялися на сторінках наших інших пресових органів.

До підставових засад журналістики належить це, що періодичні друковані видання чи це будуть газети чи журнали повинні інформувати читачів про важливі і цікаві актуальні події. Ця теоретично правильна засада на практиці часто зустрічає різні труднощі. Буває так, що спонсорові чи власникові газети є корисно задержати від публікації якусь вістку чи інформацію, а деколи навіть перевернути або заступити видумкою. Не треба пригадувати, що це і неетично і незгідне з інтересами ширшої громади. Якщо ідеться про "Наш Голос", то інтенцією редакції було завжди писати правду і тільки правду. Це не значить, що, що часом на його сторінки не попадали і невірні інформації з причини несолідности зовнішніх інформаторів або навіть хвилених дефектів у пам'яті цілком солідних і чесних співпрацівників. Але треба сказати, що таких випадків не було багато і редакція старалася в скорому часі поправити невірну чи неточну інформацію.

Другим унапрямолючим чинником для редакційного колективу була віра у вартість демократії для громадського розвитку нашої спільноти. Ми завжди були визнавцями і обо-

ронцями демократичних засад та демократичної процедури у нашому громадському і політичному житті. Тут ми мусіли поборювати різні тоталітарні й авторитарні залишки у свідомості й поступуванню досить великої частини нашого суспільства.

Саме розвивання української демократичної думки і оборона демократичних позицій на базі основної державницької ідеології належало до наших важливіших завдань. Наскільки ми мали в тому успіх важко зміряти чи зважити. Одне є певне, що наша 15-літня праця не могла не мати якогось впливу на громаду. Без "Нашого Голосу" залишилося б у ній ще одне пусте місце.

Ми сприяли витворенню атмосфери толеранції до різних поглядів і груп, які признавали за нами право на наші погляди і на наше існування. Рівночасно ми сприяли витворенню спільноти ідеї у засадничих справах та спільноти дії, тобто єдності у різноманітності. Ми протиставлялися тим, які ту єдність валили або розуміли її як підпорядкування якійсь одній доктрині та одній організації.

## Проблеми

Дальше ми прагнули до витворення збалансованого й узгідненого погляду на проблему витворення у громаді opinio, що "Н. Голос" не втікає від контroversійних справ та думок і не вагається порушувати різні традиційні "табу" нашого суспільства.

Ми також старалися інформувати читачів



про появу вартісних публікацій та вказувати на те, що в них позитивного з точки погляду інтересів цілоти. Як виходить з аналізу передплатників і платників на пресовий фонд читачами "Н. Голосу" є переважно освічені люди нашої громади. Наша громада є зріжничкована, підтягнена на децю вищий соціальний рівень, відносно активна і в міру жертвенна. Але вона має брак — не вміє порадити собі з наступом екстремістичних елементів. Ми старалися вказувати шляхи переборення тієї нашої слабости і стимулювати громаду до думання і активності.

"Наш Голос" мав свої труднощі і проблеми. Ред. колегія працювала назагал гармонійно і тим давала живий приклад на те, що можна працювати разом людям різного минулого і різних поглядів на деякі актуальні справи, якщо вони працюють на базі спільної державно-національної і демократичної ідеології. Це не означає, що не було часом незадоволення, задрасень і спорів, але завжди знаходився шлях до конструктивної розв'язки.

Були навіть спроби винести на сторінки нашого місячника спори з часів Другої світової війни і ще давніші — вправді не членами ред. колегії але кореспондентами. Але ми рішили залишити ті спори на дослід історикам, а самим держатися своєї лінії лицем до сучасности.

Сталою болячкою "Н. Голосу" був брак ширшого круга добрих співробітників. Хоч серед нашої демократичної частини громади не бракує людей що вміють держати в руці перо і навіть знані з свого журналістичного минулого, було дуже важко притягнути їх до співпраці в місячнику. Думаю, що головна причина у нашому демократичному лінивстві. Бо співпраця з демократичним виданням всетаки вимагає певного зусилля і вкладу праці. Деякі з тих наших демократів нарікали на низький інтелектуальний рівень "Н. Голосу", на невіправлені мовні і друкарські помилки, на нелітературну мову і на поганий зовнішній вигляд.

### Відповідь критикам

Спробуймо розібратися в тих питаннях.

Сторонники високого рівня зробили б краще, щоб замість нарікати — піднесли рівень своїми високоякісними статтями. Ніщо не стоїть на перешкоді це зробити. Але до речі рівень "Н. Голосу" не нищий у порівнянні з іншими нашими газетами. Ми мали серед наших співробітників деяких першорядних журналістів і публіцистів, серед яких на перше місце можна поставити Михайла Демковича Добрянського. Звичайно наш місячник не може рівнятися з товстими журналами, які платять авторам гонорарі і тим забезпечують їхнє співробітництво. Але характер і можливості "Н. Голосу" є інші. Часто говориться, що "Н. Голос" до певної міри продовжує лінію "Листів до Приятелів" і повинен на нього рівнятися. Тут забувається, що "Н. Голос" не мав, не має і правдоподібно не буде мати головного редактора, такого блискучого інтелектуала, яким був покійний Шлемкевич, який зумів приєднати до співпраці ширший круг високоякісних журналістів. Нажаль більшість з них слідом за М. Шлемкевичем переставились в інший світ. Для нас залишається одна напрямна — робім те, що можемо, що вважаємо за потрібне і що знаходить схвалення наших читачів і прихильників. Якщо ідеться про мову, то мова "Н. Голосу" літературна.

Ми старалися містити на сторінках "Н. Голосу" усе, що за "Нью-Йорк Таймсом", надається до друку. Наші головні редактори, які засадничо займаються селекцією матеріалів, мали проблеми з матеріалами, які не надавалися до друку, принайменше на сторінках "Н. Голосу". Це в першу чергу статті, які не підходять до характеру місячника, а далі статті побудовані на сумнівних фактах або прямо суперечать перевіреним фактам. Тут належать також вже згадувані статті, що старалися старі ресентименти і спори.

Окремо стоять статті, які колись Богдан Романенчук назвав "дурними статтями". Він як редактор журналу "Київ" ще в 1958 р. в числі 5-6 писав: "Я не можу збагнути як може відповідальний за зміст і рівень своєї газети чи журналу редактор поміщувати дурні статті та ще й проголошувати їх за дискусійні і запрошувати інших авторів висловлювати свою

думку. Дискутувати, очевидна річ, на різні цікаві теми можна і треба, бо від розумної дискусії може бути користь і авторам і читачам, але дискутувати на дурні теми, які не то не вимагають, але й не заслуговують узагалі на будь-яку дискусію, треба уважати шкідливим марнуванням дорогого місця в газеті чи журналі і шкідливими для читачів. Дурні статті тільки баламутять читача, навіть інтелігентного і ніякої користі не дають" (ст. 66). Я навів цей досить довгий пасус, тому, бо він влучає прямо в око проблеми і є так само актуальний сьогодні, як був тому тридцять років.

Щоб захоронити "Н. Голос" перед шкідливими і дурними статтями дехто пропонував, щоб усі члени ред-колегії переглядали пропонувані статті і висловлювали про них свою опінію. Але це виявилось непрактичним з уваги на територіяльне розкинення членів ред-колегії. Ми уповажнили головного редактора переводили селекцію матеріалів згідно з власним осудом з тим, що члени редакційної колегії можуть висловити свою опінію до вже поміщених статей. У випадку помилок це мало застерегти перед їх повторюванням. Крім

того головний редактор у випадку сумніву мав змогу консультиватися з іншими членами ред-колегії. Але це траплялося дуже рідко.

Тут випадає сказати кілька слів про наших головних редакторів. Оба вони совісно і з посвятою виконували свої обов'язки. Але є звичайно різниці у підході і стилі. Покійний інж. Кузик мав ширші зв'язки з людьми, які доставляли йому інформації навіть по телефону. Ті інформації він оформлював в короткі вістки, яким надавав окремого значення і які уважав за дуже потрібні в місячнику того типу як "Н. Голос". Він знаходив велике задоволення в тому, що в місячнику можна знайти інформації за якими даремно шукати в інших періодах. Він також займав різкіше становище до наших противників.

Е. Перейма як головний редактор більше полягає на друкованих джерелах інформацій і старається містити більше статей на громадські, політичні і культурні теми; він бажав би розбудувати наш орган до журнального типу. Він менше агресивний у відношенні до наших екстремістичних противників і старається загладжувати надто гострі канти.

## До 1000-ліття Християнства в Україні

Михайло Паламар

### ГРЕКО-РИМСЬКА Й УКРАЇНСЬКА ЛІТЕРАТУРА

Мистецька пам'ятка Риму "Tabula Піаса" з 1-го століття по Христі зі згадкою про здобуття Іліону (грецька назва городу Трої) зображує також виїзд Енея, одного з троянських героїв, на Захід, що використав римський поет Вергілій у своїй поемі "Енеїда". Вергілій — найбільший поет золотої доби римської літератури, яка тривала від 81-го року перед Хр. до 14 р. по Хр., тобто смерті імператора Октавіяна Августа.

Твір Вергілія Енеїда в 12-ти книгах — це епічна поема про троянського героя Енея — "прабатька" Риму та основника юліанського

роду, який в часах другої половини золотої доби римської літератури мав очолювати Октавіян Август — володар Римської імперії. Мати Енея — Венера була богинею, так що бажанням Октавіяна було, щоб Вергілій пов'язав історію Риму з богами та славним городом Троєю — головною митною коморою торгівлі в сусідстві центрів культури й цивілізації старого світу, тобто Азії, Європи та Африки.

Город Троя, який оспівав грецький поет Гомер в епічних поемах Іліяда й Одисея був зруйнований в 13-му ст. перед Хр. З того часу



Вергілій започаткував опис Енея — основника юліянського роду, тобто від назви городу Трої — Іліону (а прізвище "Iulius" синові Енея надав римський бог Юпітер) та пов'язав його з героєм Трої — Енеєм і богами дохристиянських часів. Між іншим, Юпітер (найбільший бог римлян та опікун Римської імперії) обіцяв богині Венері, що її син Еней стане основником славного юліянського роду, який керуватиме життям римлян на протязі століть аж до часів імператора Октавіяна включно.

Щоб закінчити Енеїду, Вергілій виїздив до Греції, головню Атен, бо хоч він був найбільшим поетом золотої доби римської літератури (коли вже існувала розвинена латинська мова, тобто мова освічених верств), доводилось користати з гелленських високомистецьких літературних надбань. Молоді римляни також виїздили на студії до Греції, помімо того, що була т.зв Велика чи Нова Греція в південній Італії, де було чимало грецьких колоній.

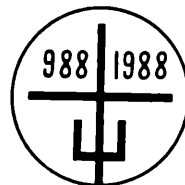
Імператор Октавіян Августус і впливовий член в його уряді Цільній Меценас підтримували фінансово письменство Римської імперії, що спричинило приплив з Італії до Риму талантів — любителів музи. З ними прибув і Вергілій зі села Андес, який вчився в Кремоні, Медіоляні та Римі. Октавіян також організував бібліотеки та сам брав участь в літературному житті, але його праці затратились. Імператор Октавіян хоч і діяв у республікансько-конституційному устрої, де сенатори радили, дискутували й голосували, але Октавіян (як консуль) затверджував кандидатів на сенаторів...

Пишучи Енеїду, Вергілій користав головню з творів Гомера, тобто Іліади та Одиссеї. В перших 6-ох книгах Вергілій описав блукання Енея після зруйнування Трої аж доки не прибув до Італії, а в слідуючих 6-ох книгах виявив бої троянців на шляху, щоб врешті захопити "обіцяні" землі та створити нову країну згідно з дорученням матері богів Цибели (Реї) Енеєві, коли впала Троя. Вергілій наслідував Гомерові поезії, але включив старі національні римські міти й перекази та створив героїчну поему, надаючи їй зміст першої штучної епопеї в літературі старого світу.

Еней, як і Гомера Одиссей, блукав роками, виїхавши з Трої в 13-му ст. перед Хр., яка була над побережжям північно-східнього Середземного моря в Малій Азії при гирлі Дарданель. Виїжджаючи кораблями, Еней з побратимами повернув до Тракії (теренів Македонсько-Болгарських в пізніших часах), бо ж траки допомагали Трої підчас боротьби з греками. Опісля через отрови Дельос і Крету Еней попав до Картагени (в північній Африці), куди його кораблі занесли сильні вітри. Врешті Еней прибув до "обіцяної" землі, хоч прийшлося звести чимало боїв, де участь брали й боги та богині, помімо того, що Зевс (головний грецький бог), звичайно, забороняв це робити.

Милозвучність мови та мистецькі поетичні описи в Енеїді набули великої популярності, так що твір Вергілія вживано, поруч Гомерових епічних поем Іліади та Одиссеї, і в шкільних підручниках. В середньовіччі західні поети наслідували Енеїду, як також перетворювали її на гумористичні твори звані "травестіями", що було поширене й в східній Європі.

Травестію "Енеїда" написав також Іван Котляревський в українській живій народній, а не старослов'янській чи церковнослов'янській мові. Він вживав Вергілія богів й богинь, героїв та приблизно ті місцевості куди блукав Еней, але виявив суспільно-політичний устрій України 18-го тс., велике етнографічне багатство, описуючи народні одяги, бенкети, страви, танки, співи, музику, як також народні звичаї, обряди, вечорниці, похорони та поминки. Котляревський згадав і роди зброї зі Запоріжжя, якого козакі після зруйнування Січі пішли в світ шукати нової батьківщини..., подібно як зробив Вергілій з мандрівкою Енея, виявляючи при тому старинну римську духовість у літературі.



Сліди письма в південній Україні помічено в археологічних дослідках ще з часів Троянської війни, яка тривала на протязі десяти років та спрямувала зі Середземномор'я торгівлю до Причорномор'я й купців у Приозів'я т.зв. кіммерійців, досить відомих в Малій Азії. Вже комерсанти Фенікії приблизно 14-13 ст. до Хр. розвинули письмо, бо ж їх широковідома торгівля, як і адміністративне правління його особливо потребували для записів своєї діяльності, що можна помітити й в правовому кодексі Гамурабі ще 18 ст. до Хр.

У Фенікії (сьогодні Лебаном) в місті "Бібльос" виготовляли книги (з єгипецького папірусу) звані греками "бібльос", з чого й слова Біблія (книжка) та бібліографія. Правдоподібно фенікійці чи їх сусіди спричинили початки письма "силябічної системи" в південній Україні, але тут на розвиток чи втримання його слідів не були сприятливі обставини. Греки фенікійське письмо розвинули та використали в половині 8-го ст. перед Хр., записуючи епопеї Гомера, а пізніше римляни грецьку азбуку змінили відповідно до потреб своєї мови.

В залізній чи т.зв. скитській добі 8-7 ст. до Хр. в північному Причорномор'ї поважно збільшилось число купців-промисловців зі Сходу і Півдня, де грецьке письмо, мабуть, було використовуване, бо ж греки тут були головними посередниками в Чорноморській торгівлі вже з 7-го тс. перед Хр., так що письмо започатковане раніше в південній Україні не було конечним і сліди його розвитку досі ще не виявлено. Щойно в слідуючій добі, тобто в середньовіччі в Криму слов'янські апостоли св. Кирила й Методій в 9-му ст. знайшли переклади св. Письма "руськими письменами" написані, а в 10-му ст. вже були записані в староукраїнській чи старослов'янській мові договори з греками, тобто з Візантійською імперією.

Впроваджене християнство в Русі-Україні Володимиром Великим 988 року та пожертви десяти його доходів на Церкву спричинились до поширення письменства за посередництвом шкіл організованих при єпископських катедрах з яких вийшли нові працівники літератури тих часів. Наслідник Володимира Вел.

— Ярослав Мудрий побудував катедру св. Софії подібну до св. Софії в Константинополі з часів імператора Константина, тобто з 4-го ст., яка була перебудована в 6-му ст. Володар Ярослав також дав доручення виготовити збірку законів "Руську Правду", сам читав "днями й ночами", організував перекладачів Візантійської літератури, започаткував бібліотеку при катедрі св. Софії в Києві та будову Печерського монастиря — головного осередку культури Русі-України на протязі багатьох століть. Отже, християнські володарі — Володимир Великий і Ярослав Мудрий, як і володар Римської імперії Октавіян Август на початку християнської доби, підтримували фінансово розвиток літературного життя.

З появою шкіл при згадуваних катедрах монастирях та початків розвитку літературного життя, почали прибувати до Києва таланти з цілої України, включаючи з північного Причорномор'я (хоч би Никон Великий з Тмуторокані в Приозів'ї), де були можливості набути знання, бо ж там головно через торгівлю були зв'язки з центрами культури й цивілізації Сходу та Півдня на протязі багатьох тисячоліть. Очевидно, що не могли вони прибувати з Півночі чи Заходу, бо після упадку Римської імперії в 4-5 ст. там настали т.зв. "темні віки". До населення хоч би сучасної Франції (тоді Галії), яка була завойована імператором Цезаром в 49 р. до Хр., культура Риму майже не доходила, а коли імперські війська були відкликані до Італії населення до 1 ст. зазнавало чимало ударів західних та північних "варварів", тоді як Візантійська імперія існувала на тривких культурних основах ще тисячу літ, а Арабська імперія з оновленою старою культурою заволоділа від Індії почерез північну Африку аж до Іспанії. З цими імперіями, очевидно, не можна порівнювати в західній Європі державу Карла Великого в роках 768 до 814, яку його внуки поділили на три частини Верденському договорі 843 року.

*(Продовження в наст. числі)*

## 4-тий З'їзд Асоціації Українців Америки

В попередніх числах ми повідомляли, що 19-го вересня 1987 р. відбудеться 4-тий З'їзд АУА. Цей З'їзд відбувся того ж дня в готелю "Гілтон-Гейтвей" в Ньюарку, стейт Нью Джерзі, ЗСА.

З'їзд виповнив свою програму, прийняв резолюції і вибрав нові керівні органи.

В наступних числах "Н. Голосу" ми подамо перебіг 4-го З'їзду, подамо з'їздові матеріали, доповіді (дещо з того публікуємо в нинішнім числі).

Нові органи Асоціації, вибрано на 4-тім З'їзді в такім складі:

**Головна Управа:**

Д-р Роман Барановський — голова. Дарія

Кузик, Микола Нагірняк, Осип Труш, Вилям Багрій, Остап Стельмах, Евген Перейма — члени Управи.

Головна Рада: д-р Олег Волянський, полк. Петро Войновський, д-р Теодосій Сендзік, інж. Евген Саламаха, д-р Константин Перейма.

**Контрольна Комісія:** Семен Михайлишин, Микола Галів, Володимир Сенежак.

**Громадський Суд:** Мец. Сильвестер Мартюк, д-р Роман Борковський, Евген Снігура.

**Адреса Гол. Управи:**

Ukrainian American Ass'n  
c/o Dr. Roman Baranowsky  
P.O. Box 188 Addis Rd.  
Kerhonkson, N.Y. 12446

### ФУНДАЦІЯ

Ми вже кілька разів писали на сторінках нашого місячника, що з ініціативи п-ні Дарії Кузик організується "Видавнича Фундація АУА ім. Дмитра Кузика"

На 4-тім З'їзді АУА 19-го вересня 1987 прийнято постанову оформити офіційно ту Фундацію. З тою метою ухвалено також Правильник Фундації, який подаємо нижче:

#### ПРАВИЛЬНИК ВИДАВНИЧОЇ ФУНДАЦІЇ АСОЦІАЦІЇ УКРАЇНЦІВ АМЕРИКИ ІМ. ДМИТРА КУЗИКА

1. Асоціація Українців Америки творять Видавничий Фонд ім. Дмитра Кузика для фінансування видавничої діяльності Асоціації, а зокрема для забезпечення регулярної появи і розбудови органу Асоціації "Наш Голос".

2. Основним вкладом до Фонду є дар п-ні Дарії Кузик в сумі 10.000 дол. Члени АУА, передплатники і читачі "Нашого Голосу" доповнять ту суму своїми датками.

3. Фонд буде здепонований в одній із українських фінансових інституцій (кредитівок).

4. Відсотки того фонду можуть бути ужиті кожнчасно на потреби "Нашого Голо-

су" та інші видавничі цілі. Про це рішає адміністратор "Нашого Голосу".

5. Гроші з основного фонду можуть бути ужиті на ту саму ціль тільки на основі рішення Кураторії Фонду у випадку важливої і невідкличної потреби.

6. Для адміністрування фондом твориться Кураторія Фонду до котрої входять:

а) Кожнчасний голова АУА,  
б) Голова Редакційної Колегії "Нашого

Голосу"

в) Адміністратор "Нашого Голосу"

г) П-ні Дарія Кузик

г) Кооптований член вище названими членами

7. Контролю Фонду переводить Контрольна комісія АУА.

Адреса Української Американської Координаційної Ради

Ukrainian American Coordinating Council  
P. O. Box 1709, New York, NY 10009

## ПЕРЛИНИ СВЯТИХ ОТЦІВ

У Видавництві ОО. Василіян в Римі появилася книжка п.з. "Перлини східних отців".

В історії Східних Церков незвичайно велику роллю відіграють їхні святі отці. Вони письмом і словом пояснили науку св. Єваengelія, окреслили правди віри про Пресв. Трійцю, Христове Божество, Пресв. Богородицю та передали традицію перших віків християнства. Декому з них, як св. Василієві Великому і св. Іванові Золотоустому, ми завдячуємо св. Літургії, а св. Василієві Великому ще і ченечі правила.

Митрополит Андрей Шептицький, Ч. С. В. В., писання святих отців називав неоцінимою скарбницею. "Немає кращого способу, - каже він, - пізнати Церкву і її любити, як читати твори святих отців."

В українській церковній літературі вже віддавна дається відчутти великий брак творів отців Східної Церкви в українському перекладі. Видавництво ОО. Василіян, бажаючи хоч частково зарадити цій потребі, дає до рук читачів досить обширну збірку, бо аж 1,400 думок і висловів, що її зладив о. Юліян Катрій, Ч. С. В. В. Він довгі роки пильно збирав ці прецінні духовні перлини, розсіпані по різних творах отців Східної Церкви, Особа автора znana з його праці про літургійний рік, п.з. "Пізнай свій обряд". Ця книжка протягом кількох років побачила вже третє видання. Вона появилася також у перекладі на англійську мову. Його книжка п.з. "Господи навчи нас молитися", вже має другий наклад.

"Перлини східних отців" стануть допо-

могою у плеканні духовного життя не тільки для духовних осіб, але й для мирян, що бажають йти за духовними вказівками отців. Вони подають глибокі думки до розважання про любов Господа Бога, про мету людини, про Церкву, св. Тайни, про важливість спасіння душі та інші справи.

"Перлини східних отців" стануть у великій мірі допомогою священикам і послужать їм у розваженнях, духовних конференціях, реколекціях тощо.

Книжка видана на гарному папері з кольоровою обкладинкою і має 315 сторінок. Коштує 16 американських доларів або 20 канадійських доларів з поштою. Книжку висилають тільки за попередньою оплатою. Замовляти на адресу:

Basilian Fathers  
31-12, 30th St. Long Island City,  
N.Y. 11106

/За тижневиком "Поступ", Вінніпег, Кан./

## НОВА КНИЖКА

Появилася недавно книжка нашого співробітника Михайла Демковича Добрянського про польсько-українські відсини в Галичині в роках 1900-1914. Це наукова розвідка про політичне змагання українців головно за справедливу виборчу реформу проти польської домінації в "короннім краю" Австро-Угорської монархії. /Давніше вийшла друком інша історична розвідка того самого автора про українсько-польські стосунки в Галичині, спеціально про боротьбу за українське шкільництво/. Докладніший опис книжки помістимо в наступнім числі "Н.голосу".

## КРИЗА В СССР

Недавно в Москві почав виходити самвидавний бюлетень "Гласность". Це видання є напівлегальне і до певної міри толероване советським урядом. Як сама його назва показує - вона за позичена з "сльогану" - "Гласность", що є пропагандивною основою горбачовських реформ.

Головним редактором того бюлетеню є Сергій Грігоріянц, відомий правозахистник, колишній політичний в'язень, якого недавно звільнено з табору. Він опублікував в тім бюлетеню статтю п.н. "В обличчі катастрофи".

Автор передбачує, що велика катастрофа грозить Советському Союзу зовнішньому. Причиною катастрофи є надмірна експансія Росії. Російська експансія дійшла до своїх крайніх меж і змобілізувала проти себе весь світ. Російська імперія і російський народ опинився в облозі двох замкнених обручів - першого зовнішнього обруча - від Японії і Китаю до Західної Європи і внутрішнього - 140-мільйонного обруча неросійських народів-советських громадян, які є переконані в тому, що саме росіяни позбавили їх коліс державності і значної частини національної ідентичности, культури, духових вартостей. З неправославним конфесіями уряд веде ще гострішу боротьбу ніж з Московською Патріархією. Серйозні дослідники в советах уважають, що вибух національного спротиву

в СССР є неминучий. Єдиним ратунком бувби вихід Російської Федерації з Советського Союзу; в протилежнім випадку, росіяни втопляться в морі їхніх сусідів, які росіян ненавидять. Росії грозить доля Олстеру або Ливану. Трудно собі представити ту небезпеку не тільки для Росії, але й для цілого світа. Не лиш існування, але й загибель Росії є небезпечні для цілого світа."

Найгірше одначе є те, що керівники СССР, які тепер стараються щось реформувати свою економіку, політику і соціальні справи, не мають ані розуміння ані програми у справах поневолених народів. Це ми бачимо з реакції урядових чинників у таких інцидентах як в Алма-Ата, Ташкенті, столиці Лотви та демонстраціях кримських татар.

Автор кінчить свою статтю: "Важко давати які-небудь поради в тій трагічній ситуації. Потрібно негайних і рішучих дій уряду, щоби оминати тої можливости. Відносно найкращої розв'язки, добре сказав учасник одної з національних партій: 'Якщо в Росії буде демократична система, ми залишимося з нею. Якщо все залишиться по старому ми будемо боротися за незалежність' !"

Ми подали тільки загальний зміст статті С.Грігоріянца. На бажання можемо вислати її російський оригінал після присилки одного доляра, /Ред./.

*Молитви і фінансова допомога є негайно потрібні!*

*Прохаетмо посипати свою пожертву на адресу:*

**THE JOHN DEMJANIUK DEFENSE FUND**

P. O. Box 92819  
Cleveland, Ohio 44192

Цей фонд є спонзорований виключно родиною Дем'янюків.

## ПОМОЖІМ БУРСІ В ПОЛЬЩІ

Про єдину в Польщі початкову школу з українською мовою навчання ім. Тараса Шевченка в Білім Борі коло Кошаліна писалося вже багато в українській пресі. Тому, що учнями тої школи є діти українських переселенців, головно Лемків, розсіяних по всіх закутках Польщі, при школі мусить існувати бурса /гуртожиток/. Будову такої бурси, по кількालітній підготовці, українці в Польщі почали у вересні 1986 року, фінансуючи роботу з пожертв української громади в Польщі і на поселеннях в країнах західного світу.

Первісно були надії на поважну фінансову підтримку від польської держави. Але вже в ч.5 "Нашого Слова" з 1. лютого 1987 р. Будівельний Комітет подав Звернення до Української громади під заголовком: "Розраховуймо на себе". де м.ін. сказано: "Розрахунок на дофінансування білобірської будови державними установами, при нинішньому стані економіки країни, стає мало-реальний", Висновок ясний. Українці мусять збудувати власними силами, се-бто силами Українців в Польщі, в Канаді, Америці і в інших країнах поселення. Якщо ми цього не зробимо, потерпить наше наймолодше покоління в Польщі, наша надія, наша будучність.

Недавно наша Філія Суспільної Служби у Вінніпегу отримала листа від провідних українських діячів в Польщі з тривожними вістками про скрутну ситуацію Будівельного Комітету: "Банковий рахунок на день 15. червня 1987 р. дорівнював нулю, а це, зрозуміло, загрожує припиненням на деякий час будови. Припинити щонебудь в нас дуже легко, натомість рушити припинене з місця неймовірно складно". Сказано ясно: гроші вичерпалися. Продовження будови буде залежати лише і виключ-

но від напливу дальших пожертв, в тому і від нас Українців Канади й Америки.

Звертаємося до всіх хто до глибини серця боліє долею Українців в Польщі: Сягніть до глибини своєї кишені і допоможіть скінчити будову бурси для українських дітей в Польщі. Ваші датки, за посвідкою для походового уряду просимо слати до Централі ССУК

Ukr. Can. Social Services, Head Office,  
P. O. Box 168, Stn "M",  
Toronto, Ont., M6S 4T3

або до Філії ССУК у Вашій околиці, або до нашої Філії на адресу:

Ukrainian Canadian Social Services,  
456 Main St.  
Winnipeg, Man., R3B 1B6

В Америці можна слати до ЗУАДК на адресу:

United Ukrainian American Relief Committee,  
1319 W. Lindley Ave.,  
Philadelphia, Pa., 19141

Вінніпег, дня 30. липня 198 /

Осип Сливинський  
Секретар Манітоб. Філії  
ССУК

FOR CHRISTMAS, BIRTHDAYS, ETC.,  
GIVE A PRACTICAL, VALUABLE AND LASTING GIFT. GIVE:

### A UKRAINIAN GRAMMAR for BEGINNERS, SELF-TEACHING

By Martha Wicherek

A 338 page (8½-11) introduction to the Ukrainian language, full of instruction and information, geared especially to those who know little or no Ukrainian, in easy-to-understand English. Cost \$10.00.

The only truly beginners Grammar published so far.

If it is not available in your local Ukrainian store, send \$11.50 (Canadian - \$14.00) (price includes postage and packaging envelope) to:

Martha Wicherek, 13814 Vassar Dr., Detroit, Mich. 48235

## ПОВСТАННЯ ЖИДІВ У ВАРШАВІ В 1943 РОЦІ

Один з наших читачів і кореспондентів прислав нам для публікації довгий допис про одну з найбільш трагічних подій підчас Другої світової війни: Варшавське повстання 1943 року. Цей звіт він написав на підставі студій літератури, яка появилася на дану тему, між іншими книжки Ізраїля Гутмана п.з. "Ди Джуз оф Варсав, 1939-1943". Трагедія і загибель Варшавського гетта перевищує своєю потворністю інші жорстокості Другої світової війни, як Бабин Яр і Катинь. /Ред./

Жидівська громада у Варшаві була найбільш численна в Європі, а друга з черги у світі, якщо йдеться про міста. Вправді ще в 16-м столітті існувала заборона поселюватися жидам у столиці Польщі, але від часу прилучення її до російської імперії, поселення жидів у Варшаві дуже зросло і вже перед Першою світовою війною було їх 337.000 /38% населення міста/. А перед Другою світовою війною було вже 353.000 мимо того, що багато емігрувало до Палестини. Замешкували вони компактною масою північну частину міста т.зв. Налєфкі /від вулиці цієї назви/, але около 150.000 жили в інших дільницях міста. Ці останні були переважно інтелігенти: лікарі адвокати, артисти, актори, музики ітп., що вже переняли польську культуру і багато з них вже не признавалися до жидівства.

У жидівській дільниці крім давних ортодоксів, були ще т.зв. литваки, що переселилися з Литви і Білорусі при кінці 19-го століття та Хасиди, що прибули в часі російської революції по першій світовій війні. Ортодокси це були кравці, шевці, кушнірі, золотники, що з давних часів займалися го-

рگیвлею золотом і брилянтами. Литваки то були: різники, пекарі, торгівці яриною і рибою. Хасиди займалися релігійними справами, провадили школи і видавали релігійні книжки. Але всі вони у відріжненню до спольонізованної частини, зовсім не були заінтересовані справами міста, чи навіть держави, в котрій жили. Платили податки дуже неохочо, а до війська ішли під примусом, як не вдалось викрутитися. Часто можна було стрінуги таких, що не знали польської мови, бо вона була їм непотрібна. Позатим були заняті справами своєї громади, що була ще поділена на численні партії, почавши від різного роду сіоністів, до соціалістичного "Бунду" і комуністів. Владу в тій дільниці справляв "кагал", що накладав податки на своїх одновірців і постарався о це, що державні уряди ті податки стягали. До війни вони приготовлялися заповнюючи полиці своїх склепів товарами, комбінуючи, що в часі війни німці не будуть мати часу ними займатися, а заробити можна. Впрочім вони не вірили, що аж так з ними може статися.

А сталося зовсім інакше. Їхні провідники з головою "кагалу" включно повтікали ще перед початком війни. Підчас бомбардування міста, північна його частина найбільше потерпіла, а німці зараз по зайняттю міста вивезли всі їхні запаси товарів. Гестапо затвердили "кагал" під назвою "Юденрат", його головою зробили Чернякова А., що мав доповнити число членів до 24. Також зарядили створення гетта, визначивши вулиці, котрими мали іти його границі. При тім видали наказ, що всі жида з арійської сторони міста мають перенестися до гетта. Рівночасно всіх жи-

дів з дооколичних міст зігнали до гетта та привезли кілька тисяч німецьких жидів. Тоді кількість всіх жидів у Варшаві перейшла 400.000. Делегація "кагалу" звернулася до уряду Ганса Франка з проською розширити границі гетта. У відповідь уряд повідомив, що тільки він є компетентний вирішувати жидівські справи і прислав до Варшави Аверсвальде. Але Гестапо не хотіли зріктися своїх претенсій і почалися торги хто має рішати про долю жидів у Варшаві. До квітня 1940 р. можна було виїхати з Варшави на італійську візу, а звідтам до Єгипту і з цього скористало сколо 500 родин, а в цім ті провідники - члени "кагалу", що не змогли втечи перед війною. Тому Черняков кооптував зовсім нових, а між ними рекомендованих Гестапом. Виявилось потім, що вони були інформаторами Гестапо. "Юденрат" пішов на льоаяльну коляборацію з німцями і дуже ревно виконував всі зарядження німців. Вже в перших днях жовтня 1939 р. створено т.зв. батальон праці і кожного дня рано з цільниці Налефкі виходили кольони охотників з лопатами і джаганамі. Ішли трійками, на взір німців і співали пісні, в котрих висмівали польський уряд: н. при. "А маршалець Сьмігли Ридз не научил нас ніц, шпйшедл Гітлер злоти і научил нас роботи". Ішли на Мокотів вирівнувати летовище збомблене в часі війни, а зараз там мала бути летунська школа німців. Пізніше справами праці відав уряд праці, що старався заспокоїти потреби німців і зменшити їхні шикани.

Адміністраційну владу в гетті виконував "Юденрат" при допомозі поліції, що була мабуть найкраще зорганізована і найбільш енергійна з усіх поліцій в окупованих країнах. Її шефом був Й. Шеринський /Шейнкман/ був майор польської поліції, а поліцистами були пере-

важно інтелігенти: кол. адвокати, офіцери і вояки польської армії та студенти. Зразу було їх 1600 і 350 т.зв. ІЗ-тки, що творили окремих відділ для побороування чорного ринку. Ними командував А. Ганцвайх, що співпрацював з Гестапом. Умундуровані у гранатові військові форми убрання, з жовтими обвідками на кашкетах з аксельбантами та зірками, у чоботах з високими, блискучими халявами були зненавиджені за корупцію і неморальність. Заступником Шеринського був адвокат Лейкін, що згодом став командантом, як Шеринського арештували за гандель футрами. В 1940 році поза малими шиканами, що їх потерпіли одиниці, загал не поніс бльших втрат. В червні 1941 р. німці пішли на схід, а з огляду на потреби війська німці перебрали п'ять жидівських підприємств у гетті з продукцією для війська. У цих підприємствах працювало около 30.000 осіб, що мало вплив на економіку гетта та самопочуття його мешканців. Виглядало, що ситуація поправиться, тимбільше, що німці обіцяли збільшити приділ харчів, а навіть погодилися на створення шкіл. В наслідок перенаселення поширилися хвороби, а головно тиф. Хоча лікарям вдалося здержати поширення заразливих недуг, але не могли зарадити смертності з голоду, коли приділ харчів для жидів був 184 калорій /для поляків 699, а для німців 2613/ і трупи валялися на вулицях. Губернатор Фішер підчас інспекції гетта зауважив, що це дуже неприємний вид і поліція повинна дбати, щоб цього більше не було. Справу прохарчування рятував чорний ринок, у котрому брали участь діти, що продіставалися на арійську сторону і приносили дещо з харчів головно ярину і овочі, ті, що працювали на арійській стороні і на ніч верталися до гетта та врешті спекулянти, що



мали зв'язки з польською поліцією та жидівською і ввозили до гетта харчі у більшій кількості. Хто мав гроші міг жити зовсім вигідно. В гетті було 61 розривкових місць, що оголошували щоденні концерти чи виступи балету та смачні вечери з телячими котлетами. Там забавлялися члени "Юденрату", поліції і спекулянти чорного ринку. Ніхто не відважився протестувати, боячися поліції, яка втихомирювала голодних гумовими палицями. В році 1941-м гетто гетто понесло досить великі втрати. Кільканадцять тисяч вибули добровільно на працю до інших таборів і ніколи не повернули, а кілька тисяч померло з голоду, хворіб і від куль німецьких жандармів. З початком 1942 р. почали кружляти вістки, що скоро мають всіх жидів переселити на Мадагаскар, то десь вглуб ССРСР то врешті біля Любліна. Може для терору 18.квітня 1942 р. в ночі Гестапо прийшли до гетта в асисті жидівської поліції, що після приготованих списків арештувала около 60 осіб, котрих Гестапо зараз на місці розстріляли. Про причину цієї потворної оргії ніхто ніколи не довідався. Коли вістки про переселення дальше вторялися Черняков звернувся до Гестапо о вияснення. Йому сказали, що жа-

дного переселення не буде, і щоб він подав це до загального відома, він і зробив. Для певности він ще звернувся до комісара Ауерсвальде, з котрим був у приятельських відносинах, але і цей запевнив його, що жадного переселення не буде. Це було 20-го липня 1942 року, коли до Варшави вже прибула "айнзацгрупа" Райнгардта під командою генерала Гльобочніка в числі 50 СС-ів і помічний відділ т-зв. "Гіві" в числі 200 людей. Черняков був повідомлений що йно 21-го липня, що переселення має початися 22-го липня при допомозі "Юденрату" і жидівської поліції, так щоб кожного дня на так званім "умшлягпляцу" о год. 4-ій було 5.000 людей до заладування до вагонів. Для переведення тої акції було призначено 1200 урядовців з "Юденрату" та 2000 жидівських поліцистів під командою Шеринського, як для цього звільнили з в'язниці. "Умшлягпляц" пильнувала поліція під командою її офіцера Шмерлінга, що зискав собі довіря німців за своєю суворою поведінку. "Гіві" і "сині" /"гранатові" польська поліція/ мали пильнувати мури гетта з-зовні, щоби мешканці гетта не втікали на арійську сторону.

/Продовж. в наст. числі/

### ПРОСИМО ПРИЄДНУВАТИ ПЕРЕДПЛАТНИКІВ !!!

Знагоди успішного 4-го З'їзду Асоціації Українців Америки ми розпочинаємо кампанію приєднування нових передплатників "Нашого голос". Звертаємося до наших ВШ Читачів і прихильників поможтинам у тій справі. Для того пропонуємо два способи: Перше - просимо Вас подавати адреси Ваших приятелів, які могли б стати передплатниками нашого місячника. /Справу подання адреси будемо трактувати дискретно/. Ми будемо посилати їм пробні /оказійні/ числа

"Н.голосу" без зобов'язання можливо вони вони стануть передплатниками. А другий спосіб: З нагоди Свят або якоїсь іншої ВИ можете Вашим приятелям зробити недорогий дарунок у формі пердплати однорічної. Ми певні, що Ваші приятелі будуть Вам вдячні продовж цілого року за такий тривалий дарунок.



## ОПИТУВАННЯ ПРО КНИЖКУ Р. КОНКВЕСТА

В кількох попередніх числах "Н.голосу" ми закликали наших читачів провітрити чи їхні міські бібліотеки придбали книжку Роберта Конквеста: "Гарвест оф деспер" про голод в Україні в 1932-33 роках. Деякі наші читачі вже відгукнулися і ми подали список тих бібліотек, які закупили ту книжку. Сьогодні ми спеціально звертаємося до наших читачів у великих містах як Нью Йорк, Філадельфія, Дітройт, Чикаго в тій самій справі. Інформацію про це можете переслати нам при нагоді плачення передплати. Назва книжки:

*Conquest, Robert  
HARVEST OF SORROW  
New York: Oxford U. Press  
1986, 412 pp.*

## ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ

Лев Л. -Данкірк, Н.Й. - Ваші два довіги і змістовні листи ми отримали. Дякуємо. Вони заторкують важливі питання, які були обговорювані на 4-тм з'їзді Асоціації Українців Америки минулого місяця. Зачнемо публікувати їх в листопадовім числі.

Антін Б. -Фултон, Н.Й. - Дякуємо за листа і за вирізок з київської газети. Видно, що наші люди в Старім Краю інтересуються живо долею української культури, а що найважливіше української національної чести. Київську статтю зачнемо друкувати в наступнім числі "Н.голосу". Просимо і надаліше тримати контакт з нашою редакцією. Щирій привіт!

CANADIAN IMPORTERS LTD.

**UKRAINIAN BOOK STORE**

P.O. Box 1640 10215 - 97 Street Phone: (403) 422-4255  
Edmonton, Alberta, Canada T5J 2N9

## ЧЛЕНСЬКІ ВКЛАДКИ ДО АСОЦІАЦІЇ УКРАЇНЦІВ АМЕРИКИ

Повідомляємо членство АУА, що потреба налашдування вплати членських вкладок є дуже важливою, бо Головна Управа АУА має фінансові зобов'язання супроти УАКРади і СКВУ. Тому ми прохаємо наших мужів довіря на місцях, місцеві відділи і поодиноких членів, які живуть поза обсягом наших зорганізованих клітин приймати свої членські вкладки на адресу "Нашого голосу":

Our Voice P.O. Box 717, Townley Br.  
Union, New Jersey 07087

Членська вкладка від індивідуального члена виносить 10.00 дол. річно. Пенсіонери і студенти 5.00 дол. річно. Чеки виписувати на:

Ukrainian American Association  
Головна Управа АУА

## З ЛИСТІВ ДО РЕДАКЦІЇ

В Пане Редакторе:

Я скінчив свої спомини і здав їх до друку. Вони мені не подобаються, тепер пригадуються нові справи, але за пізно. Радити буду всім і Вам скоріше, біть щоденник чи календар Вашої праці. Буду маб більше часу і зможу до "Н.голосу" час до часу щось написати, якщо схочете.

Здоровлю  
Степан К.

В П Інжепере:

Дуже мене і наших співробітників втішила вістка, що Ваші мемуари готові. Ви заповнили велику лому в історії нашої еміграції на північно-американським континенті. Ваші "комбатанти" як Д.Галичин, Лука Мишуга, Мир.Січинський і ін. не залишили по собі ніяких спо-

гадів. Ваш допис піде в наступнім числі. Присилайте дальші статті. Знаю від читачів, що Ваші тексти люблять читати.

Привіт!

В справах редакційних можна звертатися також на адресу:

Dr. Roman Baranowskyj  
P.O. Box 188 Addis Road  
Kerhonkson, N.Y. 12446 U.S.A.  
Tel (914) 626-7924

## Адреса Головної Управи Ради Прихильників УНР:

Council of Friends of the Ukrainian National Republic  
2026 Oakman Blvd. Detroit, MI 48238  
Telephone (313) 866 0982

## Від Адміністрації

На 4-тому 3'їзді Асоціації Українців Америки, який відбувся 1987 р. оформлено і затверджено прелімінарний Правильник Видавничої Фундації ім. інж. Дмитра Кузика. Цей Правильник дає напрям і завдання Фундації для здобуття зазначеного фонду, який мавби допомогти появі "Нашого голосу" на найближчі роки. Крім цього відсотки того фонду допомогли б нам удосконалити фізичний і естетичний вигляд "Нашого голосу". Очевидно, намічені завдання Фундації будуть тоді зреалізовані, коли наші прихильники і передплатники зобов'язуються дати на потреби Фундації більшу фінансову жертву.

В міжчасі бажаємо пригадати, що пожертви на Пресовий Фонд були, є і будуть тим фінансовим джерелом, яке забезпечувало і забезпечить постійну появу "Нашого голосу". Пресовий

Фонд і надалі залишиться цим фінансовим фундаментом, який уможливив безпереривну появу нашого місячника продовж останніх 18 років. І тому покликання до життя Фундації ані трохи не зменшує важливості пресового фонду. Тому пригадуємо нашим ВШ передплатникам мати це на увазі в майбутньому і завжди про це пам'ятати.

## ПРЕСОВИЙ ФОНД

На пресовий фонд "Нашого голосу" пожертували від 25-го серпня до до 25-го вересня 1987:

Замість квітів на могилу д-ра Омеляна Дерія Е.Перейма	дол. 10.
В.О. Демчук	" 50.
Михайло Іванців	" 29.
Володимир Бурдю	" 13.
Аполінарій Осадца	" 13.
Роман Ямбросик	" 13.
Михайло Ковальчук	" 11.
А.Ліневич	" 10.
Дмитро Федорко	" 9.
Віра Яворська	" 9.
Н. Бурак	" 8.
Д-р Іван Кохан	" 8.
Юрій Навроцький	" 8.
о.Н.Федорович	" 8.
Роман Падковський	" 6.
Василь Камінський	" 5.
Зенон Питляр	" 5.
Е. Косіковський	" 4.
По 3.00 дол.: О.Білевич, Л.Веремієнко, Д. Витанович, Р. Гординський, А.Дзедзик, Е. Дилів, Л. Єднак, Я. Закаляк, Р. Залуцький, М. Зелінський, Ів. Заяць, Іван Козак, М.Костирко, д-р Б.Кузьма, Ірена Миськів, Б.Ольшанівська, В.Паньків, О. Сташків, Оля Целевич.	
По 2.00 дол.: Е.Онищук, А.Хлопецький, В.Штеленя.	

ЩИРЕ СПАСИБІ ВСІМ!

## З М І С Т

О.Труш: Українсько-жидівський ді-ялог ?	стор.181
Р.Барановський: АУА - ініціатор дем. процесу	стор.182
Р.Борковський: Минуле і сучасне "Н.голосу"	стор.185
М.Паламар: Греко-римська і українська література	стор.188
---- 4-ий З'їзд АУА	стор.191
---- Фундація ім. Д.Кузика - Правильник	стор.191
---- "Перлини східних Отців"-Рецензія	стор.192
С.Григоріянц: Криза в СССР	стор.193
---- Поможім бурсі в Польщі	стор.194
М.С. Повстання жидів у Варшаві в 1943 році	стор.195
---- Приєдуймо передплатників "Нашому голосові"	стор.197
---- Від Адміністрації	стор.199
---- Пресовий фонд	стор.199

Андрій Дзедзик - для обслуги Ньюарку,  
Н.Дж. і околиці

Mr. A. Dzedzyk  
64 Burnett Ave.  
Maplewood, NJ 07040

Е.Дзюбинський - для обслуги Маямі,  
Фльорида і околиця

Mr. E. Dziubynsky  
1238 Hollywood Blvd.  
Hollywood, FL 33019

Мирон Кузьма - для обслуги півд.-зах.  
Фльориди

Myron Kuzma  
425 Sparado Dr.  
So. Venice, FL 34285

Все листування до "Нашого голосу",  
редакційний матеріал, передплати, по-  
силати на адресу поштової скринки:



УКРАЇНСЬКИЙ МУЗЕЙ  
203 SECOND AVENUE  
NEW YORK, NEW YORK 10003

OUR VOICE  
P.O. Box 717  
Townley Branch  
Union, NJ 07083

## Від Адміністрації

На цій сторони подаємо адреси представників "Нашого голосу", які помагають нам на місцях в адміністраційних справах. Таких представників запрошуємо і з інших околиць. Активні представники улекшують роботу наші адміністрації.

Микола Нагірняк - для обслуги Трентону і околиці

Mr. M. Nahirniak  
245 Centre St.  
Trenton, NJ 08611

Редагує Колегія. Редакція застерігає собі право скорочувати статті і їх поправляти. Коментарі, статті, тощо підписані авторами, їхніми ініціалами чи псевдонімами не конче висловлюють погляди редакції. Не публікуємо матеріялів призначених для преси; евентуально можемо подати короткий зміст або коментар. Важніші заяви, комунікативні повідомлення подаємо в скороченнях.

Редакційна Колегія: Роман Барановський, Роман Борковський, Михайло Воскобійник, Микола Нагірняк, Євген Перейма /голова/, Осип Труш, Іван Я.Хамуляк.